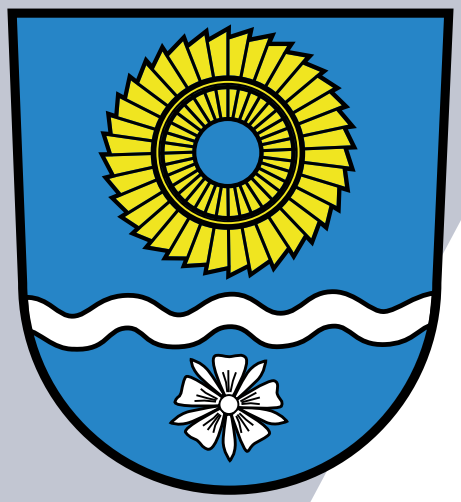

Příroda Dětmarovic 2026

Reliéf Dětmarovic umožňuje zajímavé výhledy do okolí, třeba na Beskydy.

ISBN 978-80-11-08939-9

Dětmarovice

Naše obec je součástí Ostravské pánve, kterou formoval čtvrtohorní ledovec a proud řeky Olše. Ledovec zvlnil reliéf Dětmarovic, jako by tušil, že tu jednou budou žít lidé, kteří s oblibou pohlížejí na krajinu z výšky.

Není náhodou, že první lovci mamutů si v nedalekých Petřkovicích oblíbili landecký kopec. A opravdu, i v Dětmarovicích je několik míst, ze kterých lze obdivovat nedaleké Beskydy s Lysou horou, Smrkem a dalšími horami, a to třeba i na polské straně hranice. Lovci mamutů objevili i poklad, který jim poskytla neživá příroda. Černé uhlí, které na Landeku vystupuje až na zemský povrch. Mohutné geologické síly pod Dětmarovicemi znepřístupnily sloje uhlí zlomem. Snad právě proto bylo možné postavit zde elektrárnu na černé uhlí, jedinou v České republice.

To, že území naší vesnice hnětl ledovec, prozrazuje přítomnost bludných balvanů pocházejících z daleké Skandinávie. Žula, která je tvoří, byla nazvána rapakivi. Tento zvláštní termín je kombinace dvou finských slov: „rapa” (shnilý) a „kivi” (kámen).

Voda v podobě vloček dokáže vykouzlit neskutečnou atmosféru.

Rezavce štětinatého najdeme nejčastěji na jasanu, ořešáku nebo ovocných stromech.

◢ Žluna zelená nepatří v našem regionu mezi nejběžnější druhy.

◢ Mlha sice omezuje pohled do dálky, ale umožní nám pohlédnout do vlastního nitra.

◢ Partnerské svazky u kachen patří mezi ty zvláště trvanlivé.

◢ Řeky propojují v krajině různé ekosystémy.

◢ Naplnit koryta řek umožňují potoky a strouhy.

Bez mohutných dubů
by se v minulosti neobešli poutníci.

◢ Ještěrky jsou vítaným pomocníkem v okrasných i užitkových zahradách.

◢ Bučiny byly před příchodem lidí na naše území častým typem lesa.

◢ Hra světel dokáže dokonalé místo naprosto proměnit.

◢ Vodní toky v krajině vytvářejí životodárnou síť.

◢ Příroda vždy rezonovala se spirituální částí lidské duše.

Už odpradávna lidé využívali vodních toků k rozvoji stezek k propojování lidských sídel.

◢ Dnes stezky spíše kopírují komunikace zemědělců, kteří se starají o kulturní krajinu.

◢ Reliéfu krajiny lidé od pradávna využívali k zadržování vody v rybnících.

Podél cest a stezek se rády šíří některé rostliny, škumpa je jedna z nich.

◢ Vodní toky a komunikace po průmyslové revoluci doplnily trasy elektrického vedení.

Jarní koruny stromů ještě bez listů jsou příležitostí pro sasanky.

Ve stínu lesa

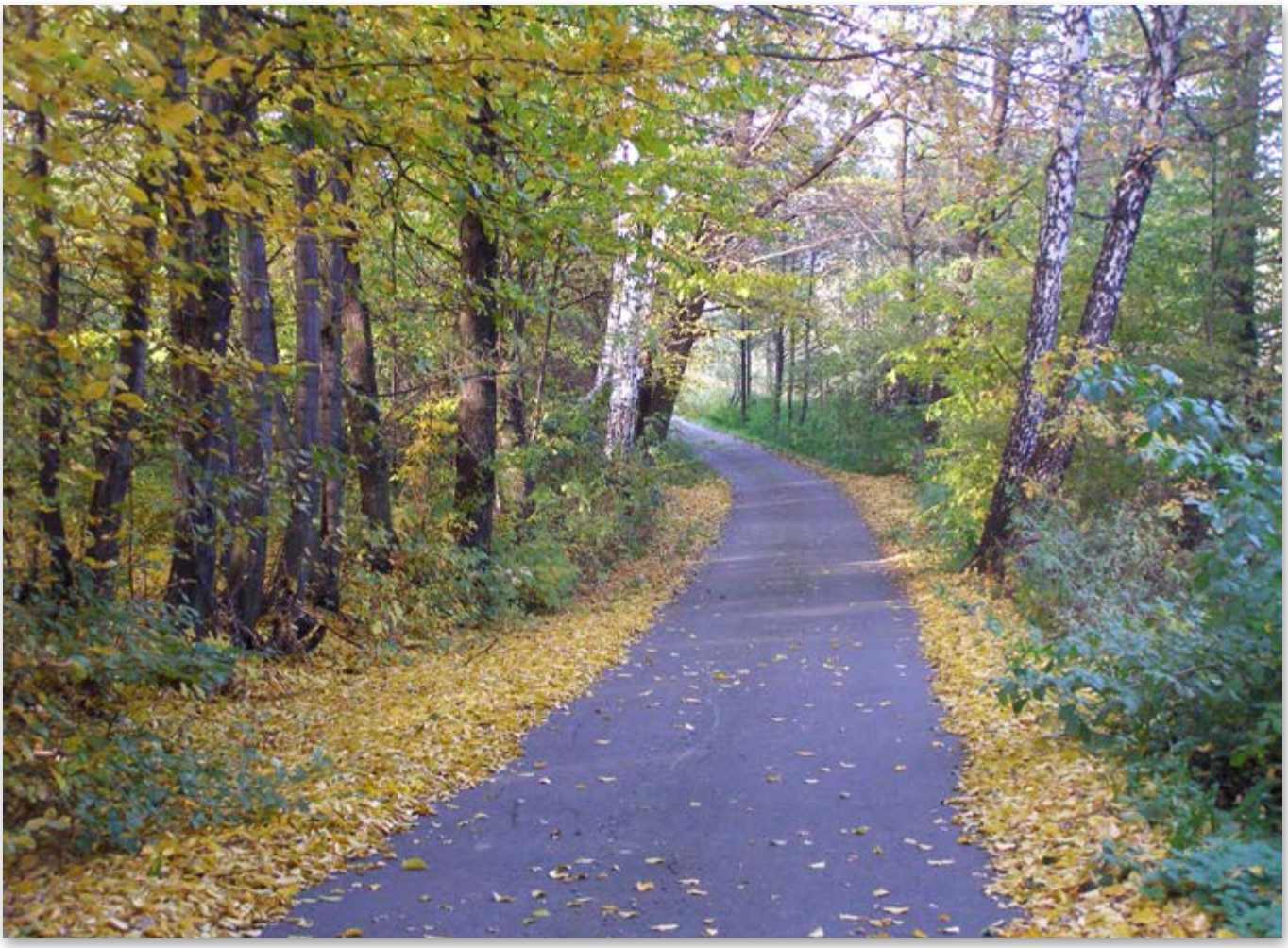
Les v krajině pozná i malé dítě. Skupiny stromů s kmeny a větvemi v korunách připomínají středověké katedrály. Obě místa jsou nabitá spiritualitou, která nás vybízí k úžasu. Zatímco děti bývají uchváceny pestrostí života a tajemnými zákoutími, dospělí mají příležitost pocítit pokoru a úctu k životu.

Les se v průběhu roku mění a nabízí úžasnou podívanou. Na jaře, než se stromy odějí závojem listů, můžeme v ostrých paprscích slunce obdivovat sasanky, dymnivky a na podmáčených místech i blatouchy. V letních měsících nám les poskytuje příjemné klima a rozptýlené světlo, které uleví našim očím. Blížící se podzim poznáme změnou barev listů a některé plody září jako šperky z granátů.

Dřevěná katedrála dokáže být i velmi štědrá. Snad proto je les místem, kde se můžeme setkat s velkou pestrostí fauny. Nejen s hmyzem, ale hlavně s obratlovci. Les je útočiště pro celou řadu ptáků, jejichž zpěv navozuje pocit katedrály se sborovým zpěvem. Nabízí nám také plody různých tvarů a barev. Nasytíme nejen zrak, ale někdy i chuť. Ale na plodnice hub bychom měli být přece jen opatrní.

Jeřabiny jsou jedním z darů, které mohou posloužit nejen živočichům, ale i lidem.

Podzim přináší barvy nejen do korun stromů.

Léčivých účinků plicníku si povšimli lidé už v minulosti.

Mohutnost a stáří některých stromů vedla lidi k jejich ochraně.

◢ Kakost hnědočervený je jen jeden zástupce z bohaté skupiny rostlin s nápadnými květy.

Koruny jako střecha lesů tvoří se střechami domů v kulturní krajině zajímavou mozaiku.

Plodnice hub nám prozrazují, že v blízkosti rostou určitě břízy.

◢ Snaha přírody být krásnou snad inspirovala lidi, aby si i oni doma o Vánocích ozdobili stromeček.

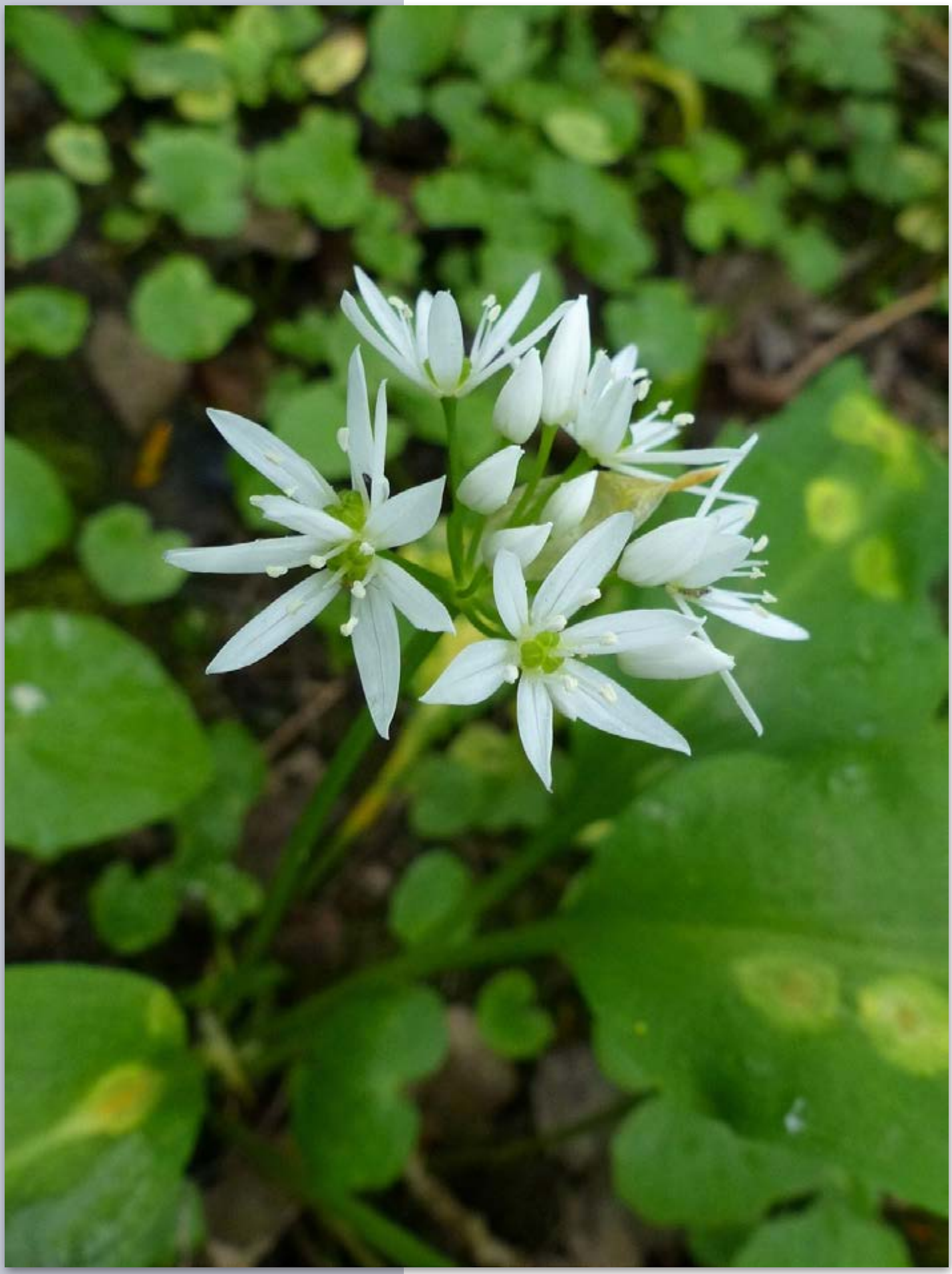
Les nám umožňuje vidět život v různých jeho fázích, asi abychom nezapomněli.

Paprsky slunce nám prozradí přítomnost jemného krajkoví pavoučích sítí.

Takto vypadá les, který v minulosti využíval člověk.

◢ Česnek medvědí vytváří na jaře nádherný koberec, který rozjasní celý les.

Střevlíci si hledají potravu spíše v zastíněných místech.

Jednotlivá patra lesního porostu vytvářejí vhodné podmínky pro celou řadu živočichů.

Les si vody váží, proto ji stromy svými korunami chrání před žíznivými paprsky slunce.

Les je dostatečně velký, aby dokázal poskytnout úkryt i větším živočichům.

Protože naše lesy mívají charakter lužního porostu, můžeme zde uvidět i tohoto tesaříka.

Listy dubu s duběnkami prozradí znalému pozorovateli přítomnost žlabatky.

Krajinu s lesními a travními porosty vyhledává káně.

Práci bobrů často dokončí silný vítr.

Sovy svým soustředěným pohledem už v antice zaujaly lidi, kteří jim začali přisuzovat moudrost.

Devětsil nám jménem prozrazuje, nakolik mu bylinkářky věřily při odstraňování obtíží u nemocných.

Louka ozářená sluncem

Když před pěti sty lety slovutný Paracelsus prohlásil, že příroda je jedna velká lékárna, nebyl daleko od pravdy. Každá sluncem ozářená louka působí terapeuticky už svou estetikou. Realistický detail louky na obrazu Albrechta Dürera nabízí nepřeberné formy tvarů a barev. Každý jen trochu znalý člověk hned rozpozná řebříček, jitrocel, drchničku nebo lipnici. Podobně s úctou k rostlinám a živočichům přistoupil i výtvarník Zdeněk Miler v půvabných příbězích o krtečkovi.

Za estetikou každé rostliny se skrývá celá farmaceutická továrna. Naši předci nejprve intuitivně, později vědeckou metodou odhalili účinné látky, které nám pomohou zvládnout nepříjemné stavy od běžného nachlazení až po úpornou bolest. Rostliny si celou plejádu látek vytvořily jako ochranu před býložravci, proto mohou být v určitých koncentracích člověku nebezpečné. Jindy palčivost a silné aroma lidé využívají jako koření k úpravě chuti pokrmů nebo k navození vánoční atmosféry.

Stejně jako v lese i zde najdeme živočichy. Motýlí křídla jemných tvarů a někdy výrazných barev působí jako šperky rostlin, na které usedají, aby se občerstvili nektarem.

Za barevností podzimu nejsou jen zbarvené listy stromů, ale i barvy plodů.

Ještěrky se velmi rády vyhřívají na sluníčku.

◢ Vlčí mák a chrpa modrák jsou takzvané neofyty, které přinesli s obilím do Evropy první zemědělci.

◢ Že by i tato srna znala léčivé účinky heřmánku?

◢ Kulturní krajina ovlivněná člověkem dokáže také kouzlit.

◢ Letecký pohled na Dětmarovice

Smetánky po odkvětu dokážou napodobit sněhovou pokrývku i v létě.

Konipas je asi s krajinou proměněnou člověkem spokojený.

◢ Pokud to lidé s využíváním krajiny nepřeženou, odvděčí se mu pestrostí květů…

◢ … a květy přilákají motýly. Otakárek je jeden z největších u nás.

◢ Svazenka k nám doputovala až ze Severní Ameriky a těší nás svou krásou a vůní.

Babočku paví oko lákají i květiny v zahradách.

Bažanti neodmyslitelně patří k evropské krajině už od dob, kdy je ze své výpravy přivezli argonauti.

Příroda může plnit nejrozmanitější funkce – skrýš.

Pokud je krajina obhospodařována citlivě, uchová si pestrost a odmění nás.

Bažanti pocházejí z oblasti dnešní Gruzie.

◢ Čekanka je vcelku běžná bylina s neobvyklou barvou květů.

Okáč bojínkový skrývá charakteristická očka na rubu křídel.

Vratič byl díky bakteriocidním účinkům užíván už v antice a možná dříve.

Miříkovité rostliny jsou často léčivé a lákají i páteříčka žlutého.

◢ Plody kaliny v podzimním osvětlení mohou připomínat český granát.

Pampeliška, nebo smetánka? Možná v tom úplně jasno nemají ani botanici. Ale je to krása.

Přítomnost ostružiníku napovídá zvýšené množství dusíku v půdě, proto je tak častý na okraji polí.

Kopretiny představují svou neokázalostí prostou krásu.

Na jaře jsou krokusy důležitým zdrojem pro včely.

◢ Lopuch objevil suchý zip dávno před tím, než se lidé začali oblékat.

Člověk jako tvůrce krajiny

Člověk, stejně jako každý živý tvor, svou existencí ovlivňuje okolí, ve kterém žije. Ničí strom skálu, kterou prostupují jeho kořeny a drolí ji? Nebo tvoří základ pro půdu, ve které mohou růst byliny? Podobné je to s člověkem.

Hranice mezi zničením a utvářením prostředí je ovlivněna svobodnou volbou. Pokud nás ovládne mamon a chamtivost, staneme se ničiteli. Technosféra, kterou jsme si vytvořili, v nás může vytvořit iluzi, že si to můžeme dovolit. Pyšný rozum může dokonce zdůvodnit, že si to můžeme dovolit, a svobodná vůle, kterou jsme obdařeni, že to můžeme vykonat.

Naštěstí má člověk i svědomí, přirozený cit pro to, co je správné. Nesmíme zapomenout, že člověk není člověkem jako jednotlivec, ale jako společenství lidí. Jen tak může zafungovat svědomí a pak je to vidět. Nádherné zahrady a parky dokazují schopnost lidí spolu s přírodou vytvořit naprosté skvosty. Kulturní krajina může přinášet nejen užitek, ale i estetický požitek, jak často dokazují malíři v různých částech světa.

Moderní poznatky nám umožňují přetvářet krajinu s respektem k zákonitostem, které v ní panují. Protože ne vždy jsme vše pochopili, mohli naši předkové provést zásahy, které se v průběhu času ukázaly jako nevhodné. Navrhuji, abychom se na předky za to nezlobili, ale pokusili se s nejlepším vědomím a svědomím napravit chyby v zájmu následujících generací.

◢ Lidé dokážou i uprostřed obce z kamenů a kytek vykouzlit harmonickou kompozici.

◢ Růže jsou nejen krásné, ale inspirovaly také naše předky při tvorbě pohádek.

Drvodělka, lidmi označovaná jako černá včela, se do naší krajiny vrátila asi po sto letech.

Podzimní období je plné barev a pří výsadbě dřevin bychom na to neměli zapomenout.

Lidská sídla dokážou ozvláštnit i užitkové stavby.

Čmeláci jsou častým návštěvníkem zahrad, tedy pokud je dokážeme přilákat.

Bez ohromné síly kontinentálního ledovce by se k nám tato severská žula nedostala.

Řepka je hostinou pro včely, ale může být nebezpečná na jaře pro srnčí zvěř.

Kakosty se vyskytují v různých barvách a nevadí jim i zastínění a nedostatek vody.

Krajinu bez včel si nedokážeme už představit, stejně jako tu práci, kterou rok co rok odvádějí včelaři.

Okrasné traviny spolu s jinovatkou dokážou zázraky.

Uvidět dnes na vesnici pasoucí se kozy je stejně vzácné jako uvidět kvetoucí vstavače.

Ranní obloha a sluneční paprsky nás připravují na krásný podzimní den.

Za tímto idylickým obrázkem bychom měli vidět i práci a tradici dlouhé spolupráce mezi přírodou a lidmi.

Křídlatka pochází z Asie a lidé ji původně dovezli pro její krásu. Dnes patří mezi nebezpečné invazní druhy. Ne vždy se lidem vše povede.

Čápi vyhledávají lidská sídla a pomáhají zemědělcům od všudypřítomných hlodavců.

Babočka paví oko a letokruhy vytvářejí harmonický obraz.

Koření nutné pro výrobu kvalitního piva. Ano, je to chmel.

Tento křižák žil původně v subtropech. Může dnes někdo pochybovat o změně klimatu?

◢ Bledule se objevuje na konci zimy a zdobí nejednu zahradu.

Housenka otakárka si nejspíše pochutnává na kopru.

Straky jsou velmi inteligentní a zvědavé. Patří k živočichům, kteří poznají vlastní obraz v zrcadle.

Ježci nám vydatně pomáhají zbavit zahradu slimáků, jen je nesmíme vystrnadit chemikáliemi.

Lišaj paví oko hraje barvami, přestože jde o nočního motýla.

◢ Rosničky vydávají v korunách stromů tak výrazné skřeky, že se lidé domnívají, že se tam schovává straka.

◢ Zahrady jsou často útočištěm pro pěvce v době hnízdění. Stačí jen být zdrženlivý s chemickými prostředky.

Kaštanovník produkuje nažky, které si v chaloupce pekli i Křemílek a Vochomůrka.

Sakury dokážou na přelomu dubna a května zkrášlit celé své okolí.

◢ Energie je důležitá nejen pro rostliny, ale i pro lidi. Fotosyntéza a tepelná elektrarna v akci.

Slepé rameno Olše prozrazuje nespoutanost řeky v průběhu času, který přesahuje lidský život.

Čápi budují hnízda pečlivě, bez ohledu na to, kdo v něm bude příští rok.

Duha přiváděla Keplera a Newtona k úžasu tak, že každý z nich přinesl lidstvu důležitý objev. Jeden popsal pohyby planet a druhý gravitaci.

Obsah

Úvod.....3
Ve stínu lesa.....17
Louka ozářená sluncem.....32
Člověk jako tvůrce krajiny 52

Příroda Dětmarovic

Autor textu: Mgr. Martin Duda
Fotografie: Dagmar Šnapková
Jiří Mazurek
Josef Grobelný
Elen Kijonková
Taťána Čempelová
Fotoarchiv obce Dětmarovice
Všechny fotografie byly pořízeny v katastru obce Dětmarovice.

Tisk a grafické zpracování: Kartis + Co s.r.o., Karviná
Vydala: Obec Dětmarovice, 2026
Náklad: 300 ks
1. vydání
ISBN 978-80-11-08939-9